

I. ĐỌC HIỂU (5,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

Nền văn hóa thâm đậm, bao trùm tinh thần yêu nước, ý thức quốc gia - dân tộc

Lịch sử đã chứng minh trong suốt chiều dài hàng nghìn năm các đế chế phương Bắc không từ bỏ dã tâm thôn tính đất nước Việt Nam trở thành quận, huyện và mưu toan đồng hóa người Việt. Trước thách thức của lịch sử, người Việt đã tự vệ cho dân tộc mình bằng vũ khí văn hóa là đề cao, lan tỏa sâu rộng tinh thần yêu nước thương nòi, ý thức về quốc gia - dân tộc. Người Việt đã sáng tạo hệ thống huyền thoại Họ Hồng Bàng nói về cội nguồn các dân tộc ở Việt Nam, coi các dân tộc ở Việt Nam là đồng bào. Tổ quốc là một gia đình lớn, có các vua Hùng là Quốc Tổ khai sinh nhà nước Văn Lang đầu tiên trong lịch sử dân tộc Việt. Sáng tạo truyền thuyết Mỵ Châu - Trọng Thủy để truyền đời bài học cảnh giác trước họa ngoại xâm. Những câu chuyện dân gian nói về tài trí của sứ thần và các trạng Việt Nam trong giữ thể diện dân tộc, quốc gia khi đối đáp với vua, quan, sứ thần phương Bắc. Chống lại cuộc chiến tranh xâm lược của ngoại bang với tinh thần: "Giặc đến nhà, đàn bà cũng đánh". Các làng xã của người Việt dựng đình để thờ thần làng làm thành hoàng bảo trợ, phần lớn các vị thần thờ là người có công chống xâm lược và đóng góp vào sự nghiệp xây dựng đất nước. Những câu ca kêu gọi đại đoàn kết toàn dân tộc: "Bầu ơi thương lấy bí cùng, tuy rằng khác giống nhưng chung một giàn"; "Nhiều điều phũ lấy giá gương, người trong một nước phải thương nhau cùng". Thời phong kiến quan niệm trung vua của người Việt bao giờ cũng gắn ái quốc. Ý thức về lãnh thổ quốc gia đã ăn sâu vào tâm thức người Việt qua câu chuyện truyền ngôn nước Văn Lang gồm 15 bộ tộc. Do vậy mới có chuyện Hoàng đế Quang Trung gửi thư cho Tổng đốc Lương Quảng (Quảng Đông, Quảng Tây) đòi phân rõ biên giới cũ, dự định lấy lại vùng đất của các vua Hùng. Tinh thần yêu nước thấm sâu vào mọi sinh hoạt văn hóa, văn nghệ. Văn thơ yêu nước bác học bất luận ở thời kỳ nào trong lịch sử của dân tộc Việt, nhất là thời kỳ phong kiến tự chủ cũng thâm đậm chủ đề khẳng định Việt Nam là quốc gia có chủ quyền, có cương vực rõ ràng, có nền văn hiến lâu đời. Tiêu biểu là bài thơ thần: Nam quốc sơn hà Nam đế cư, tương truyền của tướng Lý Thường Kiệt và bài Cáo bình Ngô, thiên cổ hùng văn của đại thi hào Nguyễn Trãi. Hơn hết, người Việt hiểu rằng mất văn hóa là mất dân tộc, mất nước nên yêu nước là cùng nhau giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, [...].

(Theo Những đặc trưng của nền văn hóa Việt Nam, Nguyễn Hữu Thức,
<https://vanhoavaphattrien.vn>, ngày 30/9/2021)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Văn bản trên bàn về vấn đề gì?

Câu 2. Theo văn bản, vũ khí văn hóa mà người Việt đã tự vệ cho dân tộc mình trước thách thức của lịch sử là gì?

Câu 3. Chỉ ra 02 bằng chứng được sử dụng trong văn bản.

Câu 4. Giải thích nghĩa của từ *ái quốc* trong câu văn sau: *Thời phong kiến quan niệm trung vua của người Việt bao giờ cũng gắn ái quốc.*

Câu 5. Ý kiến người Việt hiểu rằng mất văn hóa là mất dân tộc, mất nước giúp em hiểu gì về thái độ của người Việt đối với văn hóa?

Câu 6. Từ quan điểm yêu nước là cùng nhau giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, em hãy nêu 02 việc học sinh trung học cơ sở có thể làm để góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

II. VIẾT (5,0 điểm)

Trong những chuyến tham quan các di tích lịch sử hay danh lam thắng cảnh, một số bạn trẻ có thói quen vứt rác bừa bãi và cho rằng: "*Việc làm này nhỏ nhất, không gây ảnh hưởng gì đáng kể*". Em hãy viết bài văn trình bày ý kiến phản đối quan điểm trên.

..... **HẾT**

Học sinh không được sử dụng tài liệu. Giám thị không giải thích gì thêm.

Họ tên học sinh..... Số báo danh.....

Phần	Câu	Yêu cầu	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	5.0
	1	- Vấn đề bàn luận trong văn bản: Nền văn hóa Việt Nam thấm đậm, bao trùm tinh thần yêu nước, ý thức quốc gia-dân tộc/ đặc trưng (đặc điểm) nền văn hóa Việt Nam. - Hướng dẫn chấm: + HS trả lời đúng yêu cầu trên: 0.5 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời sai: 0.0 điểm.	0.5
	2	- Vũ khí văn hóa mà người Việt đã tự vệ cho dân tộc mình trước thách thức của lịch sử là: đề cao, lan tỏa sâu rộng tinh thần yêu nước, thương nòi, ý thức về quốc gia – dân tộc. - Hướng dẫn chấm: + HS trả lời đúng yêu cầu trên: 0.5 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời sai: 0.0 điểm.	0.5
	3	- 02 bằng chứng phù hợp trong văn bản (VD: huyền thoại họ Hồng Bàng, truyền thuyết Mỵ Châu – Trọng Thủy, những câu chuyện dân gian về tài trí các sứ thần và các trạng Việt Nam,...bài thơ Nam quốc sơn hà, bài Cáo bình Ngô). - Hướng dẫn chấm: + HS trả lời đúng 02 bằng chứng: 1.0 điểm. + HS trả lời đúng 01 bằng chứng: 0.5 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời sai: 0.0 điểm.	1.0
	4	- Nghĩa của từ ái quốc: ái là yêu, quốc là nước; ái quốc là yêu nước. - Hướng dẫn chấm: + HS trả lời đúng yêu cầu trên: 1.0 điểm. + HS trả lời được 1/2 yêu cầu (không giải thích từng yếu tố mà chỉ nêu nghĩa chung của từ hoặc chỉ giải thích từng yếu tố mà không nêu được nghĩa chung của từ): 0,5 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời sai: 0.0 điểm.	1.0
	5	- Ý kiến “mắt văn hóa là mắt dân tộc” thể hiện thái độ của người Việt đối với văn hóa: + Trân trọng, đề cao, tôn vinh văn hóa lên vị trí sống còn. + Lo lắng nếu văn hóa dân tộc có nguy cơ bị mai một, bị hòa tan. + Quyết tâm giữ gìn văn hóa dân tộc. + <i>Lưu ý: Chấp nhận cách diễn đạt tương đương.</i> - Hướng dẫn chấm: + HS trả lời đúng từ 2 yêu cầu trở lên: 1.0 điểm. + HS chỉ trả lời được 1 yêu cầu: 0,75 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời sai: 0.0 điểm.	1.0
	6	- Nêu được 02 việc làm phù hợp để góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc. Có thể như: giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt; giới thiệu văn hóa dân tộc với những người xung quanh và bạn bè quốc tế; tìm hiểu, trân trọng các di sản lịch sử, văn hóa; tích cực tham gia các lễ hội truyền thống, các trò chơi dân gian; giữ gìn đạo đức, lối sống tốt đẹp của dân tộc,... - Hướng dẫn chấm: + HS nêu được 02 việc làm phù hợp: 1.0 điểm. + HS nêu được 01 việc làm phù hợp: 0.5 điểm. + HS không trả lời hoặc trả lời không đúng yêu cầu: 0.0 điểm.	1.0
		VIẾT	5.0

II	Trong những chuyến tham quan di tích lịch sử hay danh lam thắng cảnh, vẫn còn một số bạn trẻ có thói quen vứt rác bừa bãi và cho rằng: “Việc làm này nhỏ nhất, không gây ảnh hưởng gì đáng kể”. Em hãy viết bài văn trình bày ý kiến phản đối quan điểm trên.	
	a. Yêu cầu chung: Xác định đúng vấn đề nghị luận, đảm bảo yêu cầu về sử dụng bằng chứng - Vấn đề nghị luận: thói quen vứt rác bừa bãi và cho rằng đó là việc nhỏ nhất, không gây ảnh hưởng gì đáng kể. - Bằng chứng: thực tế đời sống. Hướng dẫn chấm: - Xác định đúng vấn đề nghị luận: 0,5 điểm. - Đảm bảo yêu cầu về bằng chứng: 0,5 điểm.	1,0
	b. Yêu cầu cụ thể: Học sinh trình bày rõ vấn đề và ý kiến (phản bác); đưa ra được lí lẽ rõ ràng và bằng chứng đa dạng để làm sáng tỏ cho ý kiến của mình. Hướng dẫn chấm: Chấm điểm bài làm của học sinh theo các yêu cầu của Đáp án dưới đây. Số điểm trong mỗi ý bao gồm cả yêu cầu về diễn đạt, trình bày.	4,0
	b1. Viết được mở bài và kết bài cho bài văn nghị luận xã hội - Mở bài: Giới thiệu được vấn đề nghị luận. - Kết bài: Khẳng định được vấn đề nghị luận. Hướng dẫn chấm: + Đảm bảo yêu cầu của mở bài: 0,25 điểm. + Đảm bảo yêu cầu của kết bài: 0,25 điểm.	0,5
	b2. Giải thích: + Việc nhỏ nhất: việc vụn vặt, bị coi nhẹ (VD: vứt một mẩu giấy nhỏ, một chiếc túi nilon, một vỏ chai nhựa nhỏ,...). + Không gây ảnh hưởng gì đáng kể: không có tác động lớn, ngay lập tức. => Nội dung quan niệm: Một số bạn trẻ cho rằng việc vứt rác bừa bãi ở các khu di tích lịch sử, các danh lam thắng cảnh là việc nhỏ, không gây ảnh hưởng lớn. (Chấp nhận cách diễn đạt tương đương) Hướng dẫn chấm: + Giải thích phù hợp: 0,5 điểm + Giải thích không phù hợp: 0,0 điểm	0,5
	b3. Bày tỏ ý kiến phản bác và làm sáng tỏ ý kiến: - Bày tỏ ý kiến phản bác: (VD: Đó là quan niệm sai lầm/ Không đồng tình với quan điểm trên,...). - Đưa ra lí lẽ và bằng chứng đa dạng để làm sáng tỏ ý kiến của mình. Ví dụ: + Một mẩu giấy, một vỏ chai nhựa xé về kích thước thì rất "nhỏ nhất". Tuy nhiên, cái "nhỏ nhất" ấy khi nhân lên với hàng nghìn khách tham quan sẽ trở thành một thảm họa môi trường. + Vứt rác bừa bãi ảnh hưởng ô nhiễm môi trường, hưởng đến cảnh quan và sự tôn nghiêm, sạch đẹp... của các di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh. + Vứt rác bừa bãi ảnh hưởng đến hình ảnh quốc gia. (Khách du lịch quốc tế nhìn vào sẽ đánh giá ý thức văn hóa của người dân bản địa. Một hành động nhỏ nhưng gây ra cái nhìn xấu về cả một thế hệ). + Vứt rác bừa bãi ảnh hưởng tốn kém: Cần rất nhiều nhân công, kinh phí để thu gom và xử lý rác, đặc biệt tại những địa hình hiểm trở (núi cao, hang động). + Việc cho rằng "đó là việc nhỏ nhất" thể hiện sự vô cảm, thiếu tôn trọng đối với công lao bảo tồn của cha ông và công sức của những người lao động; thể hiện thái độ sống ích kỷ, thiếu trách nhiệm, chỉ biết đến sự tiện lợi của cá nhân mà quên đi lợi ích cộng đồng. +..... (HS lấy được bằng chứng đa dạng để làm sáng tỏ lí lẽ) Hướng dẫn chấm: - Bày tỏ được ý kiến: 0,5 điểm - Làm sáng tỏ ý kiến: 1,5 điểm + Làm rõ từ 03 lí lẽ trở lên: 1,5 điểm. + Làm rõ 02 lí lẽ: 1,0 điểm.	2,0 0,5 1,5

	+ Làm rõ 01 lí lẽ: 0,5 điểm. <i>Lưu ý: Học sinh có thể bày tỏ suy nghĩ, quan điểm riêng nhưng phải phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật.</i>	
	b4. Rút ra bài học. Hướng dẫn chấm: - Rút ra bài học phù hợp: 0,5 điểm. - Không nêu bài học hoặc bài học không phù hợp: 0,0 điểm	0,5
	b5. Sáng tạo - Có những ý đột phá, vượt ra ngoài Đáp án nhưng có sức thuyết phục (VD: mở rộng vấn đề, trao đổi quan điểm trái chiều,...). - Có cách diễn đạt tinh tế, độc đáo. Hướng dẫn chấm: - Đảm bảo 02 yêu cầu trên: 0,5 điểm. - Đảm bảo 01 yêu cầu: 0,25 điểm.	0,5
	Lưu ý điểm trừ: <i>Trừ điểm mắc lỗi (diễn đạt, chính tả, dùng từ, viết câu):</i> - Trừ 0,5 điểm nếu bài văn mắc từ 7 - 10 lỗi. - Trừ 1,0 điểm nếu bài văn mắc từ 11 - 15 lỗi. - Không chấm quá 2,5 điểm của cả câu nếu bài văn mắc trên 15 lỗi.	
Tổng điểm		10.0

Lưu ý khi chấm bài:

- Khi chấm bài giám khảo cần tập trung xem xét phương hướng và cách thức giải quyết vấn đề của thí sinh; chú ý đánh giá bài làm theo hướng mở, khuyến khích sáng tạo, tránh áp đặt.
- Đối với những bài làm có ý tưởng riêng và cách diễn đạt, triển khai khác với Đáp án, giám khảo cần xem xét tính thuyết phục của bài viết để chấm điểm hợp lí.
- Khi chấm bài, giám khảo đánh giá bao quát cả nội dung và hình thức; phát hiện và chấm điểm đúng những bài viết có cá tính, sáng tạo, chân thực và trong sáng
- Việc chi tiết hóa điểm số các ý (nếu có) phải đảm bảo không sai lệch với tổng điểm của mỗi phần và được thống nhất trong Hội đồng chấm.